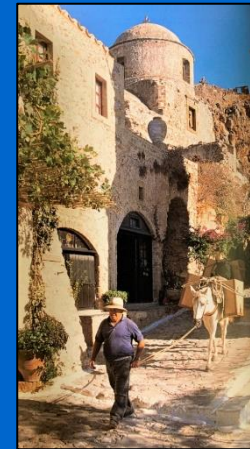

Geschiedenis van de Grieken

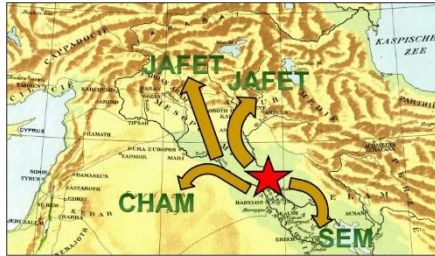

Geschiedenis Grieken Deel 1 De Vroege Grieken

Het begin van de Grieken

Waar komen de Grieken vandaan?

Toren van Babel 3150 v. Chr.

De Vroege Grieken

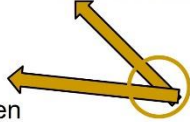
- 4000 v. Chr. De eerste bewoners in de Griekse regio
- 3000 v. Chr. Indo-Europeanen dringen Griekenland binnen en vestigen zich op de Cycladen
- 2000 v. Chr. Minoërs vestigen zich op Kreta
- 1900 v. Chr. Myceners onderwerpen de Minoërs
- 1200 v. Chr. Doriërs dringen vanuit het Noorden binnen

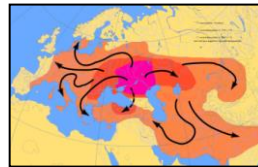
Indo-Europeanen uit het zuiden van Oost-Europa
Doriërs vanuit Noord-Europa via het huidige Albanië

Letten / Litouwers

Slaven
Grieken
Germanen
Kelten
Italiërs

2000 v. Chr.
Indo-Europeanen (Jafetieten) uit Kazachstan trekken Europa binnen

Het huidige Griekenland

Op deze sheet alvast de **tijdslijn** van de Grieken ter oriëntatie voor de komende sheets
De tijdslijn zal aan het eind van deze presentatie worden herhaald

Tijdslijn Grieken v1

Naam	Periode		Toelichting
	van	tot	
De Vroege Grieken			
Eerste bewoners in de regio	4000 v. Chr.		
Cycladische beschaving	3000 - 2000		Op de eilandengroep Cycladen in de Egeïsche Zee
Minoïsche beschaving	2200 - 1200		Speelt zich af op het eiland Kreta
Myceense beschaving	1550 - 900		Vulkaan Santorini 1628 v.Chr.
Duistere Eeuwen	1200 - 750		Invallen Doriërs uit het Noorden / Invallen Zeevolken
	Rond 1200		Veldtocht Grieken naar Troas / Troje 1184 v. Chr.
	1000 - 750		Ontstaan stadstaten (w.o. Athene en Sparta)
	1000 - 750		Kolonisatie Middellandse Zeegebied en Zwarte Zee
	Rond 750		Olympische Spelen (776 v. Chr.) / Orakel van Delphi
			Ontwikkeling architectuur (bouworden ca. 700 v. Chr.)
De Oud-Griekse tijd			
Archaïsche periode	750 - 500		Homerus (800-750 v. Chr.) / Ilias en Odyssee (over Troje)
Perzische overheersing	492 - 479		Perzische Oorlogen / 479 Delisch-Attische Zeebond
			Vanaf ca. 700 v. Chr. Ontwikkeling Griekse Bouworden
Klassieke periode			
Gouden Eeuw	480 - 323		
	480 - 400		Opkomst en bloei Athene (Perikles/Statenbond)
Peloponnesische Oorlogen	460 - 387		Strijd tussen Sparta en Athene met hun bondgenoten
Inval Macedonië in Griekse wereld	346 - 338		Philippus II van Macedonië (359-336 v. Chr.)
Alexander de Grote (356 - 323 v. Chr.)	336 - 323		Stichting Macedonisch Rijk
Hellinistische periode (Diadochen)	323 - 146		Ptolemaeën / Seleuciden / Macedoniërs
Romeins-Griekse periode	146 - 0		Romeinen heersen over Griekenland
Geboorte Christus	0		Tijdens de 540 jaar durende Romeinse overheersing
Romeins-Griekse periode	0 - 395		Splitsing Romeinse Rijk West/Oost 395 na Chr.
Oost-Romeinse Rijk	395 - 476		Einde Romeinse Rijk 476
De Nieuw-Griekse tijd			
Byzantijnse Rijk	476 - 1453		Voortzetting voormalig Oost-Romeinse Rijk
	Vanaf 639		Moslimheerschappij
Ottomaanse Rijk	1453 - 1830		
Koninkrijk	1830 - 1964		Griekenland onafhankelijk
Republiek	1964 - heden		

De Vroege Grieken

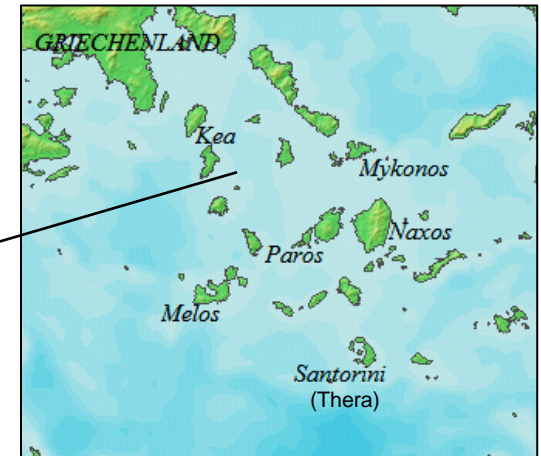
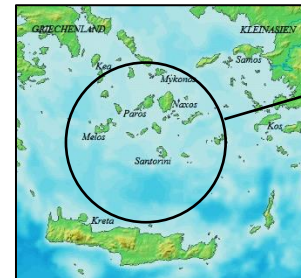
Vanaf 4000 v. Chr.

Cycladische beschaving

3000 - 2000 v. Chr.

Griekse eilandengroep
Cycladen

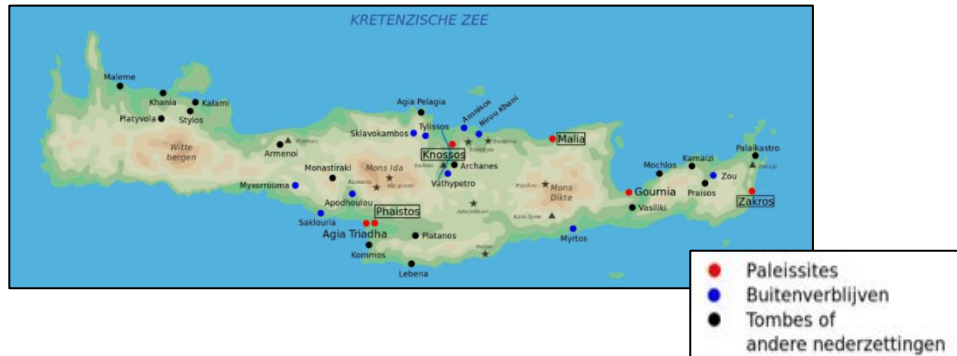

Indo-Europeanen brengen de cycladische beschaving op de Cycladen (vandaar de naam)
Klimatologische en geologische omstandigheden op de Cycladen zijn zeer gunstig
De bakermat van de beschaving ligt op het eiland Santorini (ook Thera genoemd)
De bewoners zijn zeelui die handel drijven in het oostelijke Middellandse Zeegebied
Het eiland is ook bekend om zijn kunst, beelden uit wit marmer uit lokale groeven
Op de eilanden leven ook welvarende boeren
Ze wonen aanvankelijk in grotten, later in huizen van grove stenen
In 1628 v.Chr. vernietigt een vulkaanuitbarsting een groot deel van Santorini (zie sheet verderop)
De beschaving wordt uiteindelijk verdrongen door de Minoïsche beschaving

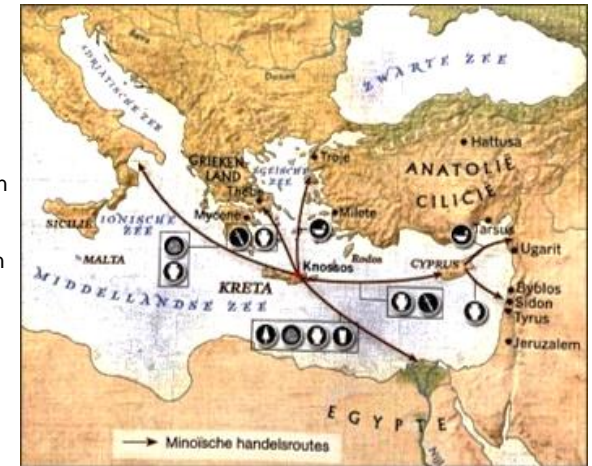
Minoïsche beschaving

Op Kreta

2200 - 1200 v. Chr.

Handelswaar
Hout
Wollen stoffen
Stenen lampen
Stenen potten
Aardewerk
Metalen potten
Dolken

Kreta ligt gunstig tussen kusten Middellandse Zeegebied
Wordt centrum voor zeehandel, kruispunt beschavingen
Er is een rijke cultuur, bloeiende economie en weelderige architectuur
De naam van de beschaving komt van koning Minos
Deze koning laat een groot paleis bouwen in Knossos op Kreta
Er zijn meerdere paleizen, buitenverblijven en steden met riante huizen
Waterbeheersystemen brengen via aquaducten vers water bij de bevolking
De Minoërs vereren goden en godinnen zoals gebruikelijk in die omgeving
Op Kreta veel schade en verwoestingen door aardbevingen, tsunami's en branden
Mede hierdoor gaat de Minoïsche beschaving uiteindelijk ten onder
De Myceners onderwerpen de Minoërs
Ze brengen vanaf 1550 v. Chr. de Myceense beschaving voort

WPD (Wereld-Dwars-Profiel)

De Minoïsche beschaving op Kreta bestaat vrijwel gelijktijdig met andere grote beschavingen
Anatolië (Hettieten), Kanaän, Egypte (Middenrijk), Mesopotamië (Assyrië/Babylonië), Indusvallei

Slangengodin

Minoïsche architectuur

Minoïsch fresco

De Minoërs hebben een rijke cultuur
Met een bloeiende economie
Kreta is centrum van zeehandel
Koningen worden rijk van deze handel
Bouwen enorme paleizen

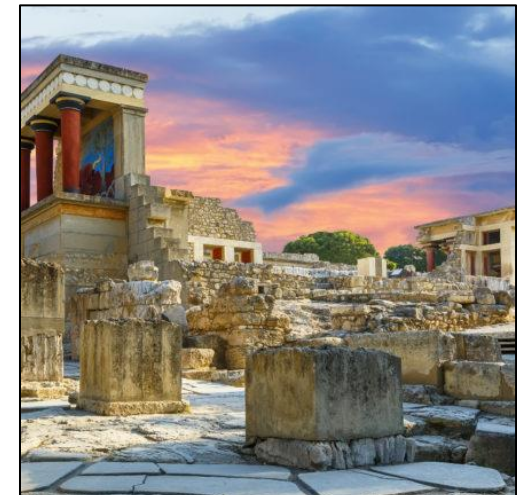
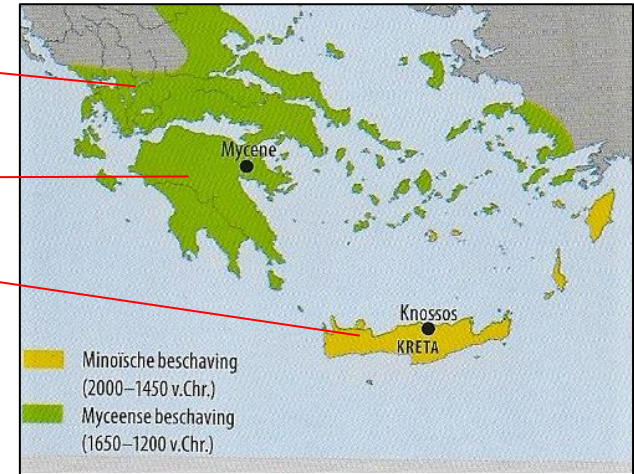
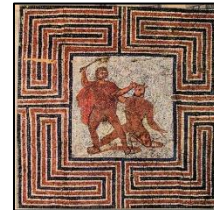
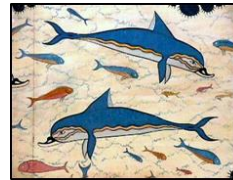
Wanden met prachtige schilderijen
Rond de paleizen ontstaan steden
Met daarin riante huizen
Er zijn drie waterbeheersystemen
Aquaducten voeren vers water aan

Voor de paleisbouw
zie deel 3
Bouwwerken Grieken

Oud-Griekse architectuur
(Helleense cultuur)

Myceense architectuur
op de Peloponnesos

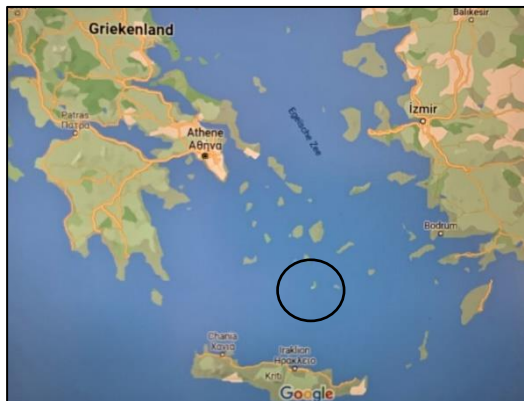
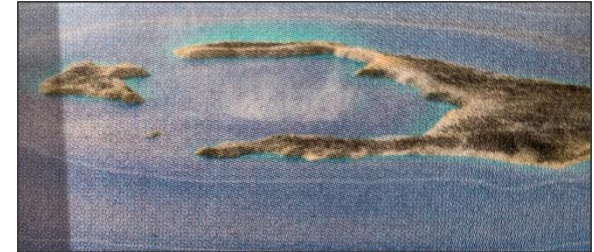
Minoïsche architectuur
op Kreta

Paleis in Knossos op Kreta

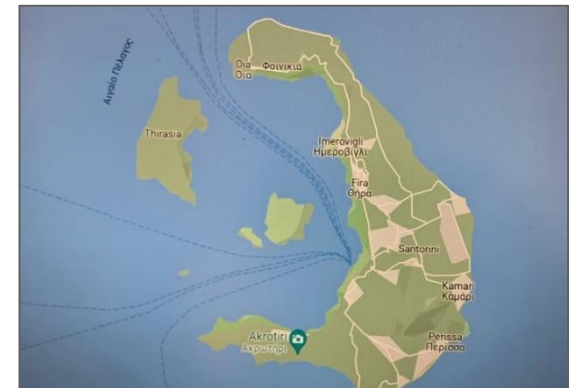
Vulkaanuitbarsting Santorini (Thera)

1628 v. Chr.

Thera,
ruim 100 km
ten noorden van Kreta

Huidige situatie
van Santorini

De uitbarsting heeft een zwaarte van 7,1 VEI (een schaal van 1 - 8)
Alles op het eiland wordt weggevaagd en het eiland zelf wordt in drieën gescheurd
Tsunami's verwoesten kusten op Kreta en Turkije
De Minoïsche cultuur op Kreta wordt zwaar getroffen
Dit is wellicht vooral de oorzaak van haar latere ondergang
De Myceners staan dan klaar om haar plaats in te nemen

WDP (1) bij Minoïsche beschaving

(WPD = Wereld-Dwars-Profiel)

Wat gebeurt er tegelijk elders in de wereld?

ca. 2000 - 1500 v. Chr. Minoïsche beschaving

- Ten tijde van Abram, Isaak en Jakob
Jozef en Slavernij in Egypte
- Ten tijde van Sargon I van Assyrië
en Hammurabi van Babylonië
- In Egypte de Tweede Tussenperiode
met 50 Koningen en de Hyksos
- In Europa de Wikkeldraadbekercultuur
en de Grafheuvelcultuur

Abram vertrekt uit Ur
en gaat naar Kanaän

Isaak zegent Jakob

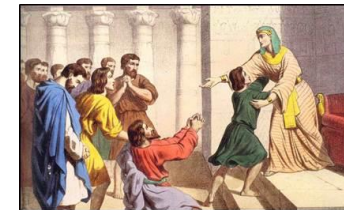
Jakob bedriegt
zijn vader Isaak

Jakob hoort van
de dood van Jozef

Hammurabi
van Babylon
(codex
van Hammurabi)

Jozef maakt zich bekend bij zijn broers

Onderkoning Jozef
ontmoet zijn broers

Vader Jakob
ziet Jozef terug
in Egypte

Myceense beschaving

Binnentrekkende stammen mengen zich met de aanwezige cultuur tot de Myceense beschaving
 Genoemd naar Mycene, het centrum van deze beschaving op de Peloponnesos
 De Myceniërs veroveren omstreeks 1400 v Chr. Kreta en verdringen de Minoïsche beschaving
 Er zijn uitgebreide handelsbetrekkingen met het Midden-Oosten en met Zuid-Italië en Sicilië
 Het rijk is verdeeld in kleinere eenheden met elk een eigen potentaat als bestuurder
 De Myceners zijn heldhaftige krijgers en stedenbouwers; ze wonen in stevige burchten
 De bevolking leeft vooral van de landbouw, veeteelt en handel
 De goudsmeedkunst staat op een hoog niveau en is zeer verfijnd
 De vervaardiging van aardewerk maakt een eigen ontwikkeling door
 De Myceners bouwen fraaie paleizen met prachtige fresco's
 Het huidige Mycene kent nog overblijfselen van deze beschaving

**Voor de architectuur
 zie deel 3 Bouwwerken Grieken**

De Myceners vereren meerdere goden
 Waaronder Poseidon, Zeus, Athene, Hera en Apollo
 Er zijn priesters, cultustempels en huisaltaren

Einde van de Myceense cultuur omstreeks 1200 v. Chr.
 Doriërs vallen vanuit het Noorden Griekenland binnen
 Invallen van Zeevolken in het Middellandse Zeegebied
 Dit leidt tot ondergang van vele beschavingen
 Men noemt dit wel de brandcatastrofe
 De Grieken gaan duistere eeuwen tegemoet

WDP (2) bij Myceense beschaving (WPD = Wereld-Dwars-Profiel)

Wat gebeurt er tegelijk elders in de wereld?

ca. 1500 - 1000 v. Chr. Myceense beschaving

- Uittocht volk Israël uit Egypte
Woestijnreis en Intocht in Kanaän
- Salmanassar III van Assyrië
Kassieten in Babylonië
- In Egypte het Nieuwe Rijk
met o.a. farao Thoetmosis, Hatsjepsot,
Amenhotep, Toetanchamon, Ramses
- Het Rijk van de Hettieten
- In Europa de Grafveldencultuur
en de Urnenveldencultuur

Doortocht Rietzee

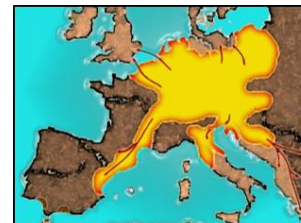
Manna in de woestijn

Val van Jericho in Kanaän

Amenhotep II
Farao van de Uittocht uit Egypte

Urnenvelden Crematies

Duistere Eeuwen

Doriërs zijn Griekenland binnengetrokken
Zeevolken veroorzaken een catastrofe
De Grieken verkeren 450 jaar in donkere tijd

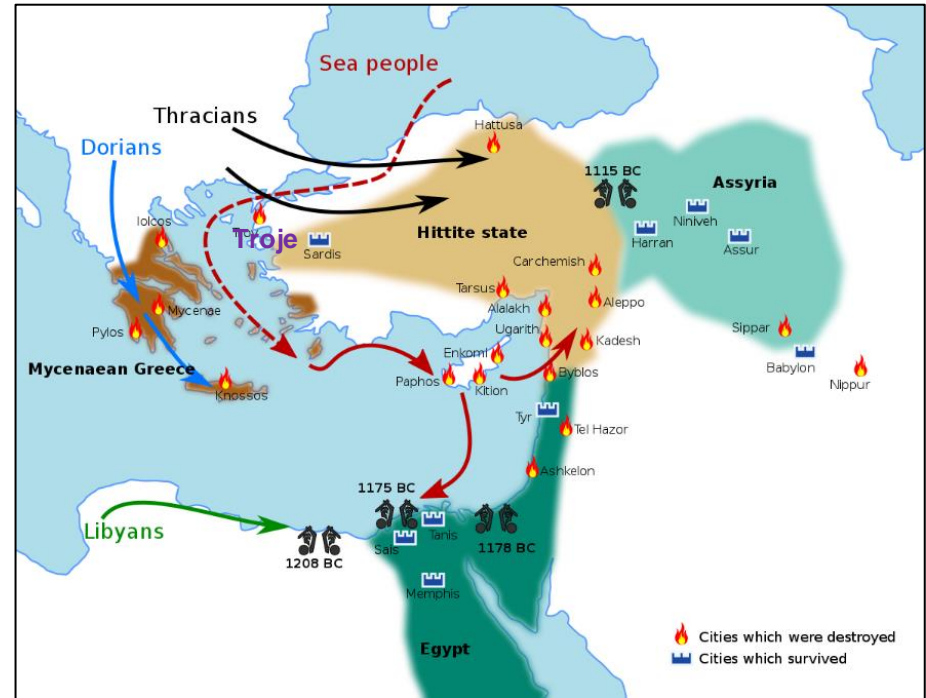
In deze periode vindt de Trojaanse Oorlog plaats
Belegering en inname van de stad Troje
Door Homerus beschreven in zijn epos "*Ilias*"
Beroemd is de list met het "*Paard van Troje*"
Troje wordt ingenomen in 1184 v. Chr.
Mythe en werkelijkheid overlappen elkaar

De Donkere Eeuwen

Nadat de Mykeense koninkrijken rond 1100 v. Chr. om onbekende redenen ten onder waren gegaan, zonk Griekenland weg in de zogenoemde 'Donkere Eeuwen'. De beschaving viel in kleine stamverbanden uiteen en de bevolkingsdichtheid nam sterk af. Het schrift, de kunsten en de monumentale architectuur verdwenen. Grieken migreerden naar

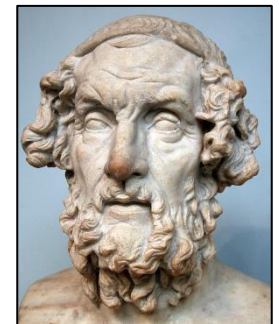
eilanden in de Egeïsche Zee en naar Klein-Azië. Uit geometrische patronen op aardewerk valt af te leiden dat de cultuur langzaam weer opleefde. Aan het begin van de Donkere Eeuwen zijn de versieringen simpel en repetitief, maar rond 750 v. Chr. nemen welvaart, handel en artistieke inventiviteit weer toe – het was de vooravond van een nieuwe tijd.

1200 - 750 v. Chr.

De epische gedichten **Ilias** en **Odyssee** van Homerus zijn beschreven in document "De inname van Troje" via de link op de website

Homerus leeft 400 jaar later
Gebruikt overgeleverde verhalen
Vermengd die met mythen

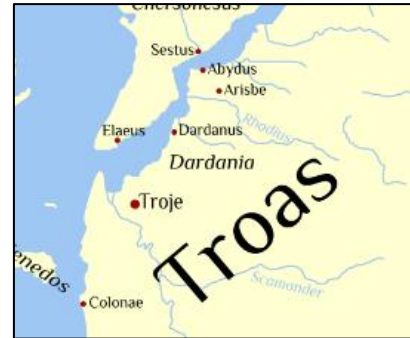

Trojaanse Oorlog

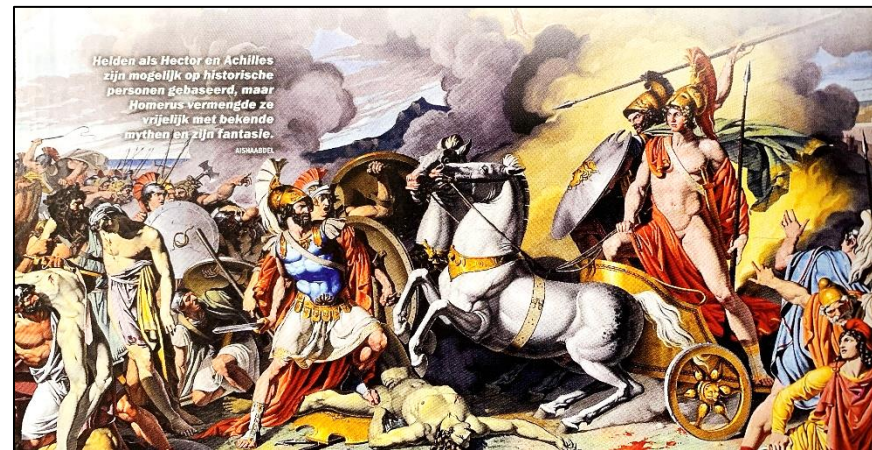
Troje in Troas, gebied in Mysië
Vazalstaat van de Hettieten

1184 v. Chr.

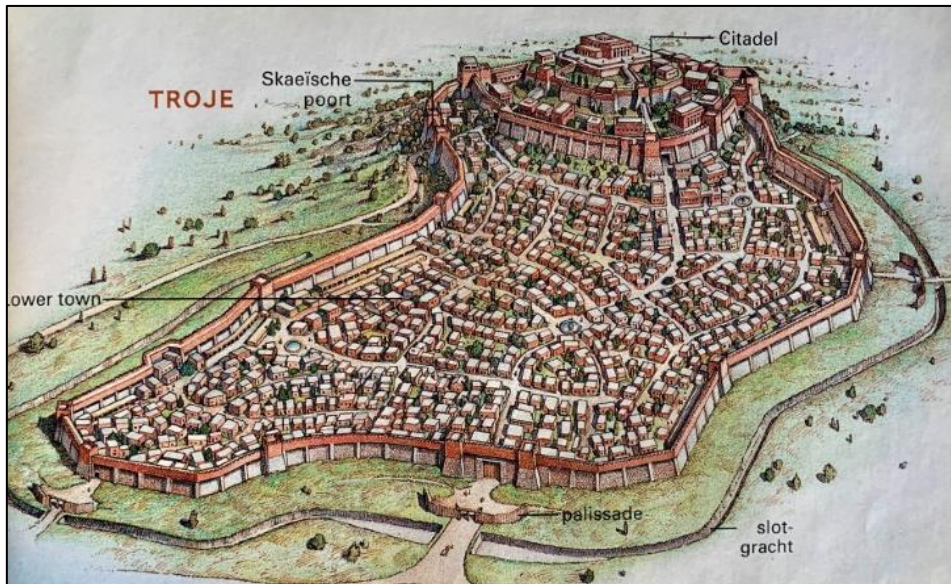
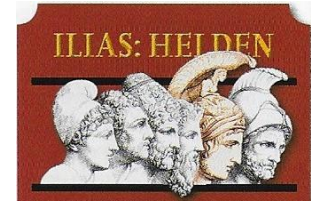
Trojaanse Oorlog
De verleiding van de schone Helena, een tienjarige belegering, een houten paard, de plundering van Troje: tijdens de klassieke Oudheid twijfelden de Grieken niet aan het waarheidsgehalte van de verhalen over de Trojaanse Oorlog, die zich rond 1250 v. Chr. afspeelde. Het was de grootste gebeurtenis uit hun vroege geschiedenis.

De latere filosoof/dichter Homerus (800 v. Chr.) schreef twee bekende epische gedichten:
 - **Ilias** De Griek Achilles strijd tegen de Trojaanse held Hector
 - **Odyssee** Terugreis Griekse held Odysseus, bedenker paard van Troje

Troje / Ilias van Homerus

De Ilias in het kort

■ **De held Achilles** krijgt ruzie met de Griekse legeraanvoerder Agamemnon en zegt dat hij niet meer wil vechten tegen de Trojanen. Na bijna 10 jaar oorlog met Troje heeft hij er genoeg van.

■ **Troje benut** Achilles' afwezigheid om aan te vallen. Achilles' vriend Patroclus trekt de uitrusting van Achilles aan om de Grieken moed te geven, maar de Trojaan Hektor doodt hem.

■ **Achilles daagt Hektor uit** tot een duel en doodt hem. De Griek neemt het lichaam mee naar zijn kamp.

■ **Koning Priamos van Troje** sluipt het kamp binnen en smeekt om het lijk van zijn zoon. Achilles geeft toe en Hektor wordt in Troje verbrand.

■ **Het paard van Troje** wordt gebouwd en daarmee dringen de Grieken Troje binnen. Ze veroveren en verwoesten de stad. Dit staat niet in de *Ilias*, maar in Homerus' andere epos, de *Odyssee*.

Stadstaten

1000 - 750 v. Chr.

Na de eerste donkere tijden ontstaan rond 1000 v.Chr. de zogenaamde stadstaten
De onderlinge handel en de bevolkingstoename vragen een georganiseerde staatsvorm
De stadstaat ontstaat rond een burgergemeenschap of een stad (een polis, meervoud poleis)
Er ontstaan vele poleis, waarvan Athene, Sparta, Korinthe en Milete de bekendste zijn
De stadstaten Athene en Sparta zullen veelvuldig met elkaar in conflict komen

Het ontstaan van de stadstaten

In de 8ste eeuw v.Chr. was de ontwikkeling van stadstaten begonnen. De stadstaat of *polis* was typerend voor de klassieke Griekse beschaving en vormde een verband waarin een stad en het omliggende land een soeverein gebied vormden, met een eigen leger, gewoonten en wetten. Stadstaten kenden niet allemaal dezelfde regeringsvorm. Vaak begonnen ze als oligarchie,

geregeerd door grootgrondbezitters. In de meeste staten ontstonden raden waarin de vrije mannelijke burgers over de wetgeving konden meebe-slissen. Als het *demos*, het volk, meer te vertellen kreeg, ontstond een democratie. Het bekendste voorbeeld is Athene. Door koloniën te stichten van Spanje tot in Klein-Azië verwierven de stadstaten macht en aanzien.

In de stadstaat een betere organisatie van de dagelijkse gang van zaken
Er ontstaat eenheid, bestuur, wetgeving en rechtspraak en een eigen leger
De vrije mannelijke burger mag meebe-slissen over de wetgeving
Er ontstaat gaandeweg een vorm van democratie
Stadstaten slaan munten om hun autonomie en vrijheid te bevestigen
Uiteindelijk ontstaan er wel zo'n 300 stadstaten in Griekenland

Een zilveren munt van een stadstaat.

Kolonisatie

Vanaf ca. 1000 v. Chr.

De Grieken stichten kolonies aan de kusten van de Middellandse Zee en de Zwarte Zee
Voor meer vruchtbare landbouwgrond, meer huisvesting en vanwege handelsbelangen
Hierdoor verspreiding van Griekse taal, cultuur en publieke organisatie over het gehele gebied
Er is een grote kolonisatiegolf tussen 800 en 500 v. Chr. (in de Archaische periode, zie hierna)
Grote concurrent bij de kolonisatie is Fenicië, zelfde strategie, vaak in conflict met elkaar
Vele steden rond de Middellandse Zee en Zwarte Zee hebben Griekse of Fenicische wortels
Laatste expansiegolf tijdens Alexander de Grote (336 - 323 v. Chr.)
Romeinen voeren rond 280 v. Chr. strijd met de Griekse koloniën in Zuid-Italië en op Sicilië
De Griekse staten accepteren daarna de heerschappij van Rome

Het oude Griekenland met zijn koloniën

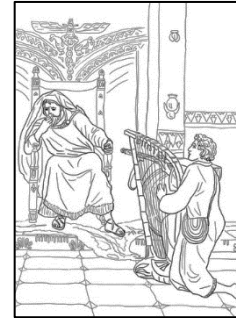

WDP (3) bij Duistere Eeuwen (WPD = Wereld-Dwars-Profiel)

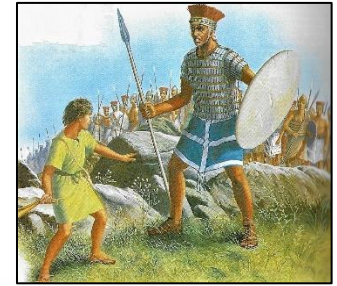
Wat gebeurt er tegelijk elders in de wereld?

ca. 1000 - 750 v. Chr. Duistere Eeuwen

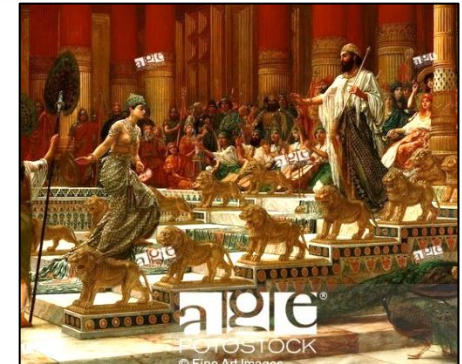
- Koning Saul, David en Salomo in Israël
- Tiglat-Pileser III in Assyrië
Nebukadnessar I in Babylonië
- In Egypte de 3^e Tussenperiode
Met o.a. Farao Sisak
- De zeevaarders van Fenicië
- 753 v. Chr. Stichting Rome
- In Europa het Trechterbekervolk en Strijdbijlvolk
Smelten samen tot de vele Germaanse stammen

David speelt voor de depressieve koning Saul

David verslaat de Filistijn Goliath

Koning Salomo en de koningin van Seba

Romulus en Remulus
Stichters van Rome

Olympische Spelen

776 v. Chr.

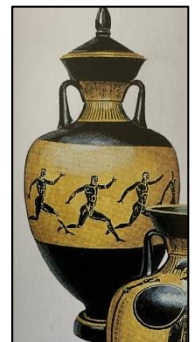
De Grieken houden sportwedstrijden in Olympia, het heiligdom van de oppergod Zeus
Hardlopen, worstelen en boksen, later uitgebreid met andere sporten
Spelen in combinatie met feesten ter verering van Zeus
Het heiligdom wordt het religieus en sportief centrum.
Olympia ontleent zijn naam aan de berg Olympus van Zeus
De berg zelf ligt in Noord-Griekenland, Olympia ligt op de Pelopponesos

Het doel van die Olympische Spelen is om jonge mannen hun fysieke kwaliteiten te laten tonen en om de relatie tussen de verschillende Griekse stadstaten te bevorderen

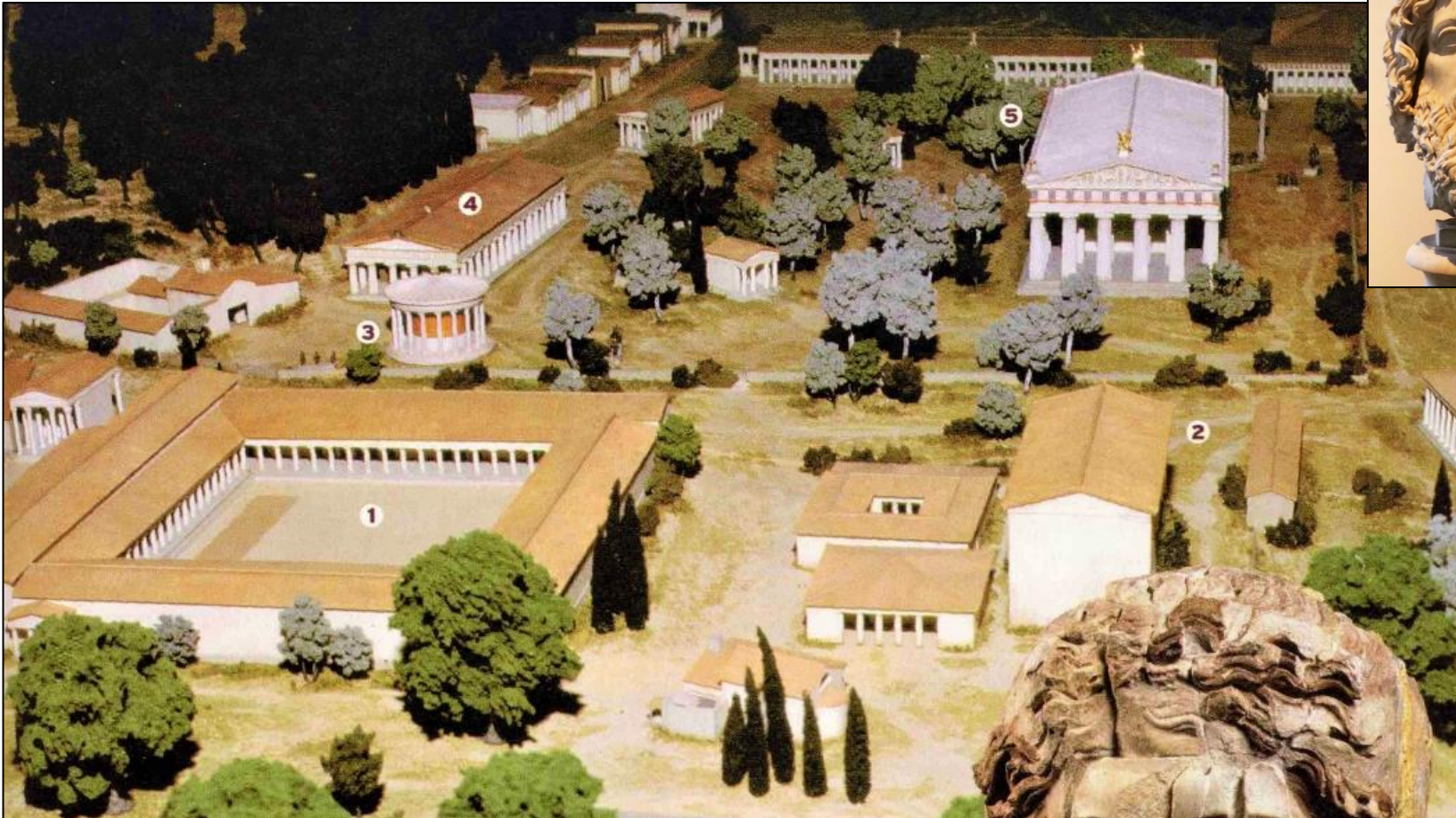
Voor de tempel van Zeus worden op het hoofdaltaar honderd ossen verbrand
Het vuur wordt brandende gehouden gedurende de spelen

De spelen worden gehouden op de velden rond de Tempel van Zeus
Gaandeweg komen er steeds meer gebouwen bij, waaronder de Tempel van Hera
Maar ook priesterverblijven, gastverblijven, baden, de worstelschool en dergelijke
Uiteindelijk komt er een stadion voor 40.000 toeschouwers
De Olympische Spelen worden elke vier jaar gehouden
Het zijn openbare feesten in samenhang met het vereren van de goden
Vaak kosten ze ook mensenlevens (mensenoffers en vreselijke ongevallen)

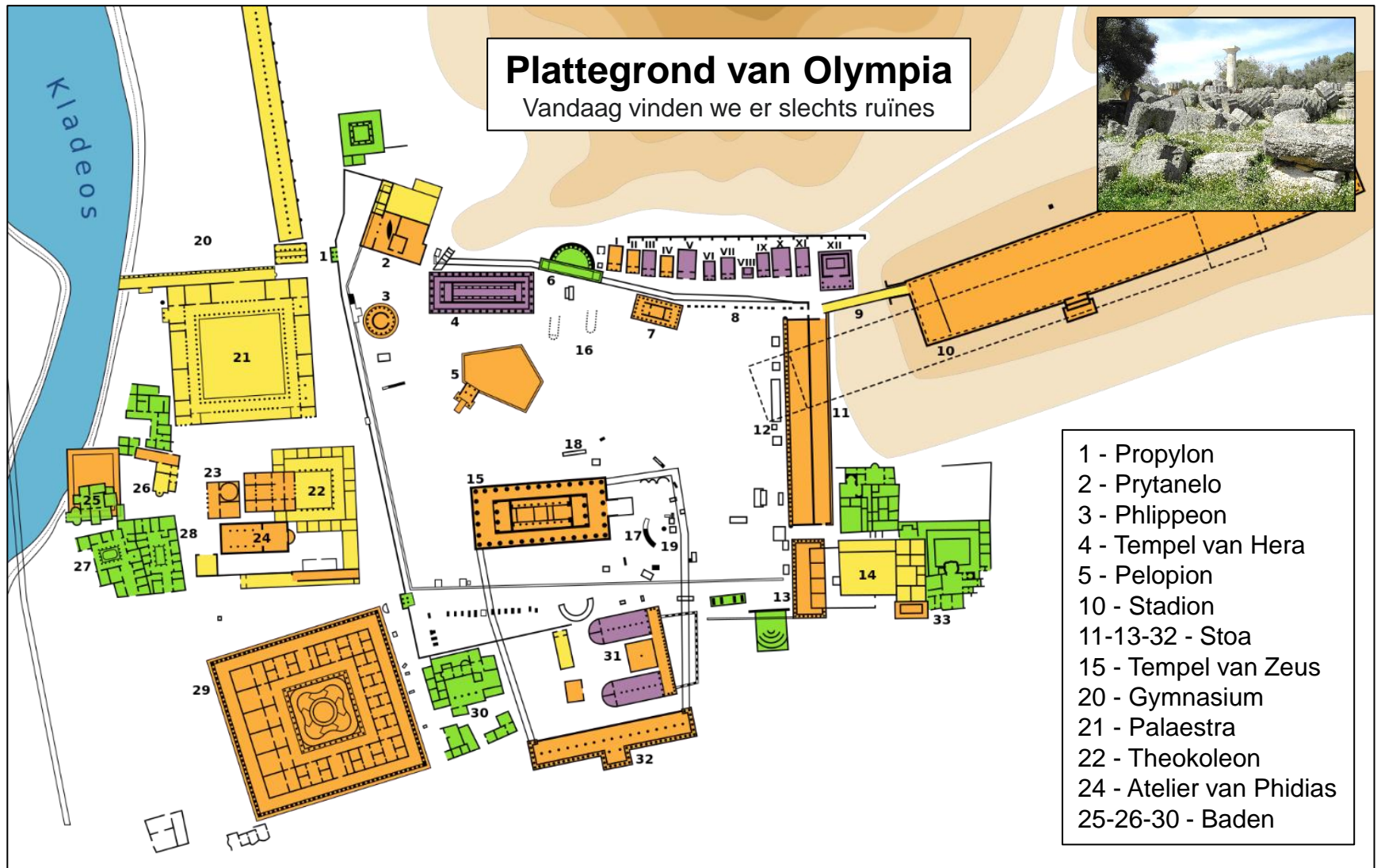

Olympia - De stad van de Olympische Spelen

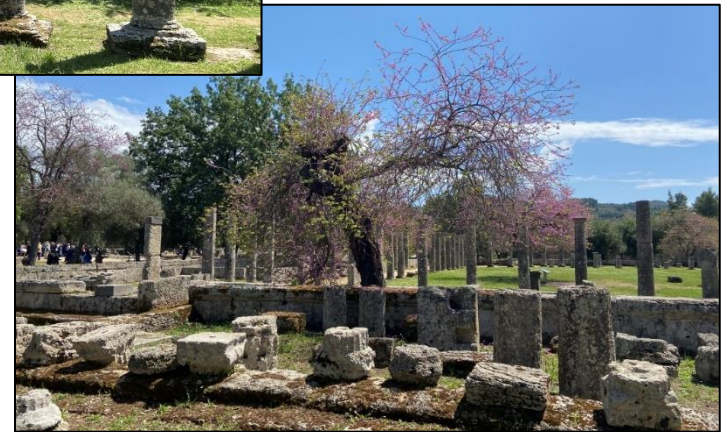
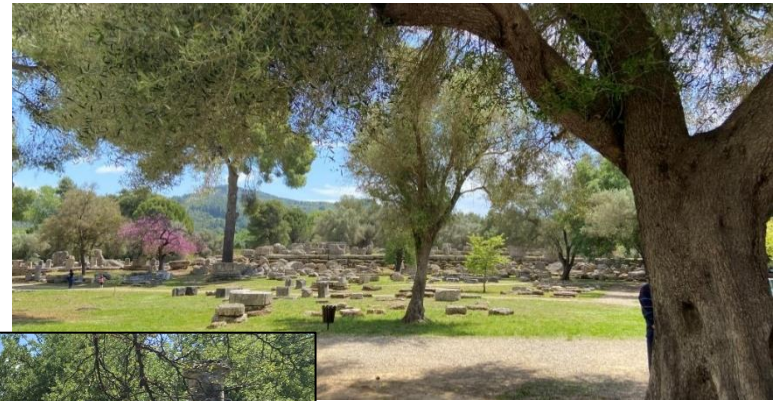
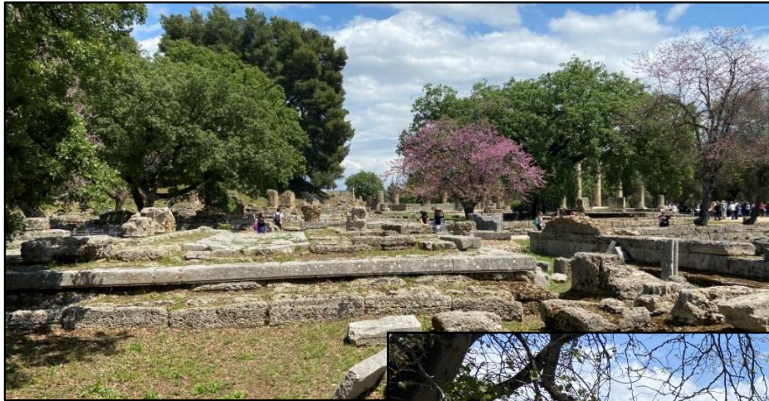
Zeus

1 Palaestra, trainingsfaciliteit voor worstelaars en bokkers. **2** Atelier van Phidias
3 Philipeon, een gedenktempel voor Philippus II van Macedonië **4** Tempel van de godin Hera, opgericht door de burgers van Scillus **5** Zeustempel van Libon uit de 5de eeuw v.Chr.

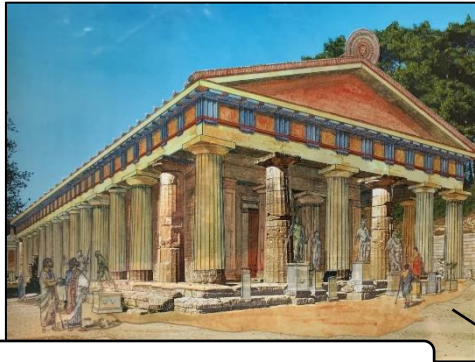

Olympia - Huidige archeologische site (1)

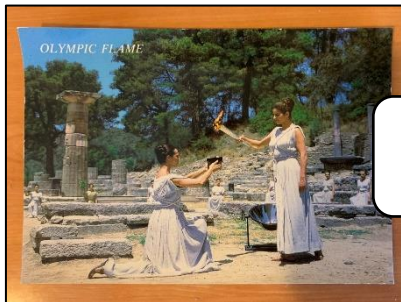

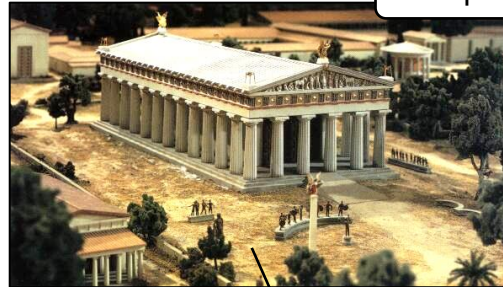
Olympia - Huidige archeologische site (2)

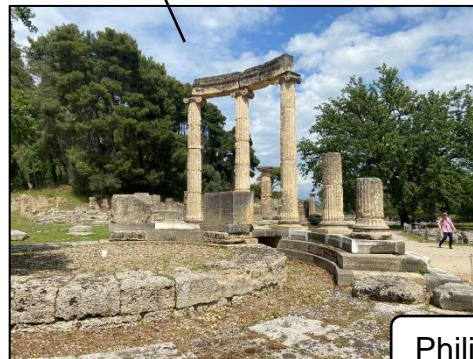
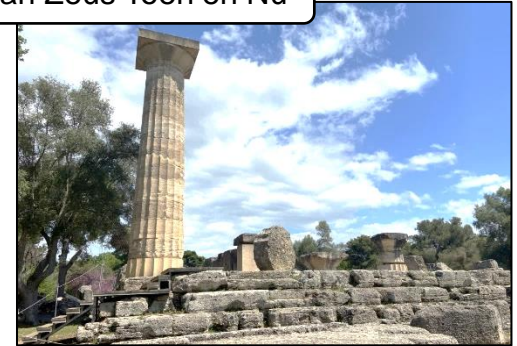
Tempel van Hera Toen en Nu

Ontsteken Olympische Vlam

Tempel van Zeus Toen en Nu

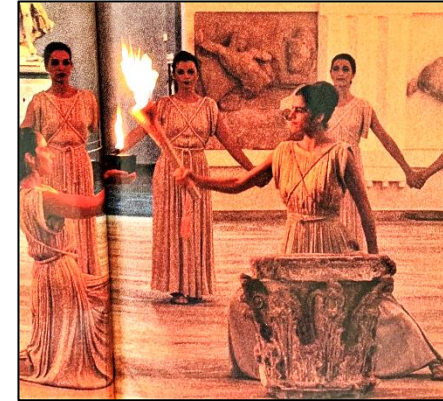

Philippeion

Olympische Spelen (uitleiding)

Het enorme beeld van Zeus in zijn tempel is één van de zeven wereldwonderen uit de Oudheid

Heilig vuur in Olympia ontsteekt de Olympische vlam
Deze gaat in estafettevorm naar de Olympische Spelen
De vlam brandt daar gedurende de spelen

Einde van de religieuze en politieke betekenis van de antieke Olympische Spelen in de tijd van de Romeinse keizer Hadrianus (ca. 120 na Chr.)
In 393 worden de als heidense feesten beschouwde spelen verboden

Na initiatieven in 1859 en 1866 worden de eerste moderne Olympische Spelen gehouden in 1896
Deze zijn geïnspireerd door de spelen in de Oudheid
Sinds 1924 zijn er twee versies, de zomerspelen en de winterspelen, elk om de vier jaar

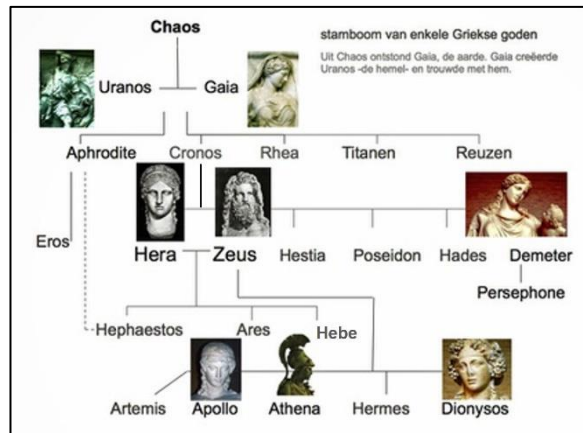

Religie van de Grieken (1)

De Griekse mythologie is een geheel van mythen en sagen, verhalen over goden en het contact tussen hen en de mensen

Met verklaringen voor het ontstaan van de wereld, de goden, de mensen, het kwaad, etc. Dit alles vormt de basis van hun religie

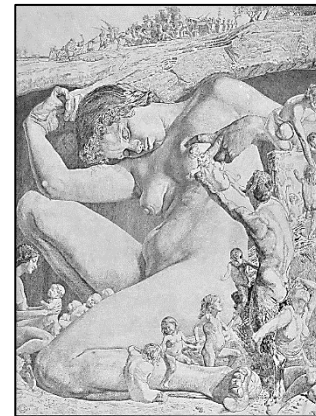
De oud-Griekse godsdienst is een religie zonder dogma's, zonder credo en bijna geen priesters. Bestaat uit een verzameling culten, gebaseerd op mythen waar geloof aan wordt gehecht

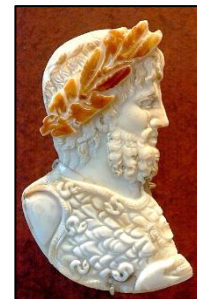
Griekse pantheon

(12 hoofdgoden)

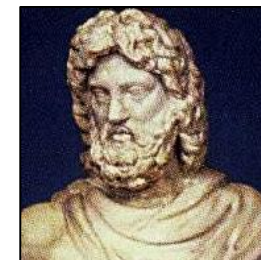
- Zeus** Oppergod
- Hera** Zijn vrouw
- Ares** Oorlog
- Athena** Wijsheid en oorlog
- Aphrodite** Liefde
- Poseidon** Zeegod
- Hermes** Boodschapper van de goden
- Demeter** Landbouw, gewassen, graan
- Hades** Onderwereld
- Apollo** Muziek en waarzegkunst
- Hephaistos** Smeedkunst, vuur
- Artemis** Natuur

Oermoeder Gaia uit Chaos
Brenkt al of niet uit zichzelf
de overige goden voort

Jupiter
Oppergod
van de Romeinen

Zeus
Oppergod van de Grieken

Religie van de Grieken (2)

Spirituele zoektocht van de Grieken en Romeinen Vereerders van vele goden

Griekse goden

Titanen gaan vooraf aan de goden

Vet = Griekse Pantheon

Zeus	Oppergod, hemel, weer, bliksem
Hera	Zijn vrouw, gezin, vrouw, huwelijk
Ares	Oorlog
-	
Rhea	Moedergodin, moeder van Zeus
-	
Aphrodite	Liefde
Eros	Liefde, aantrekking, binding
Enyo	Oorlog
Poseidon	Zeegod, aardbevingen, paarden
Hermes	Handel, boodschapper goden
Demeter	Landbouw, gewassen, graan
Hades	Overloed, rijkdom, onderwereld
Persephone	Godin dodenrijk, voorjaar
Pallas Athena	Wijsheid, oorlog, kunstenaars
Apollo	Muziek, waarzegkunst
Hephaistos	Smeedkunst, vuur, ambachten
Artemis	Natuur, jacht, vrouwen, maan
Dionysos	Druiven, wijn, feesten, vrede
Hestia	Huis, haard, familie
Kastor & Polyde	Zonen van Zeus
Cronos	Vader van Zeus
-	
Hebe	Jeugd, schenkster van de goden
Herakles	Held, beschermer tegen kwaad
Esclepius	Geneeskunde en genezing
Iris	Regenboog, boodschapster goden
Nikè	Godin van de overwinning

Romeinse goden

Vet = Godentrias Jupiter - Mars - Quirinus

Latere godentrias: Jupiter - Juno - Minerva

Janus	Begin/Einde - Openen/Sluiten
Jupiter	Oppergod, hemelgod, dondergod
Juno	Zijn vrouw, hemel, licht, leven, vrouw
Mars	Oorlog
Quirinus	Vruchtbaarheid
Cybele	Moedergodin, vruchtbaarheid
Ops/Opis	Aardgodin, vruchtbaarheid, oogst
Venus	Liefde, huwelijk, vruchtbaarheid
Cupido / Amor	God van de liefde
Bellona	Krijgskunst, oorlogsgodin
Neptunus	Zeegod, golven, paarden
Mercurius	Handel, reizigers, winst
Ceres	Landbouw, oogst, graan
Pluto	Overloed, rijkdom, onderwereld
Proserpina	Dodenrijk, voorjaar
Minerva	Wijsheid, oorlog, kunstenaars
Apollo	Muziek, dichtkunst
Vulcanos	Smeden, vuur, ambachten
Diana	Jacht, kuisheid, vruchtbaarheid
Bacchus	Druiven, wijn, feesten
Vesta	Huis, haard, familie
Castor & Pollux	Mytische figuren, bij Argonauten
Saturnus	Landbouw, graan, onderwereld
Concordia	Godin van de eendracht
Juventus	Godin van de jeugd
Hercules	Held, beschermer handelaren
Esclepius	Geneeskunde en genezing
Arcis	Regenboog
Victoria	Godin van de overwinning

Ook de **Romeinen**, die later vanaf 146 v. Chr. over Griekenland zullen heersen, vereren vele goden. Zij ontlene veel aan de Griekse mythologie, waarbij ze de goden eigen Romeinse namen gaven.

Hiernaast staan de equivalenten van de goden naast elkaar

Zeus, in de gedaante van een hemelstier, ontvoert Europa, een Fenicische prinses, naar het eiland Kreta, waar zij Minos baart

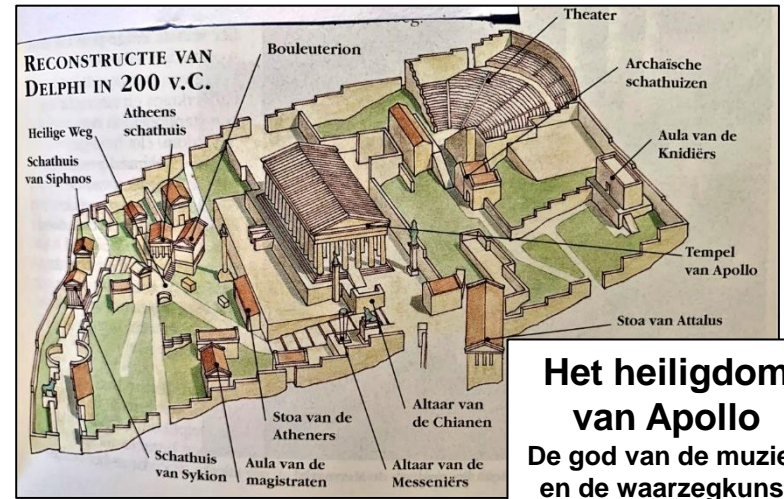
Orakel van Delphi

Omstreeks 750 v. Chr.

Via het orakel (medium) raadpleegt men de god Apollo
De uitspraak is een advies of beslissing
Het orakel, een priesteres (pythia), bemiddelt
In een trance fluistert zij de boodschap van de god
Het antwoord wordt door een priester geïnterpreteerd
Het orakel bevindt zich in het heiligdom van Apollo

Er zijn drie religieuze centra (heiligdommen)
Athene, Delphi en Eleusis

Alle rangen en standen komen de god raadplegen
Ook Alexander de Grote raadpleegt het orakel van Delphi
"Mijn zoon, jij bent onoverwinnelijk!"

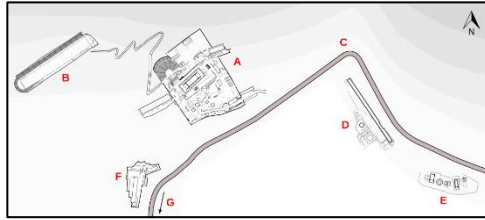
Het heiligdom beleeft gouden tijden door de Pythische Spelen
Dit zijn 4-jaarlijkse muziek- en atletiekwedstrijden in Delphi
Tot aan de komst van de Romeinen (191 of 146 v. Chr.)
Daarna raakt het heiligdom in verval
In 393 na Chr. wordt het orakel verboden
Het christendom is dan inmiddels staatsgodsdienst

Huidige ruïne van de Tempel van Apollo

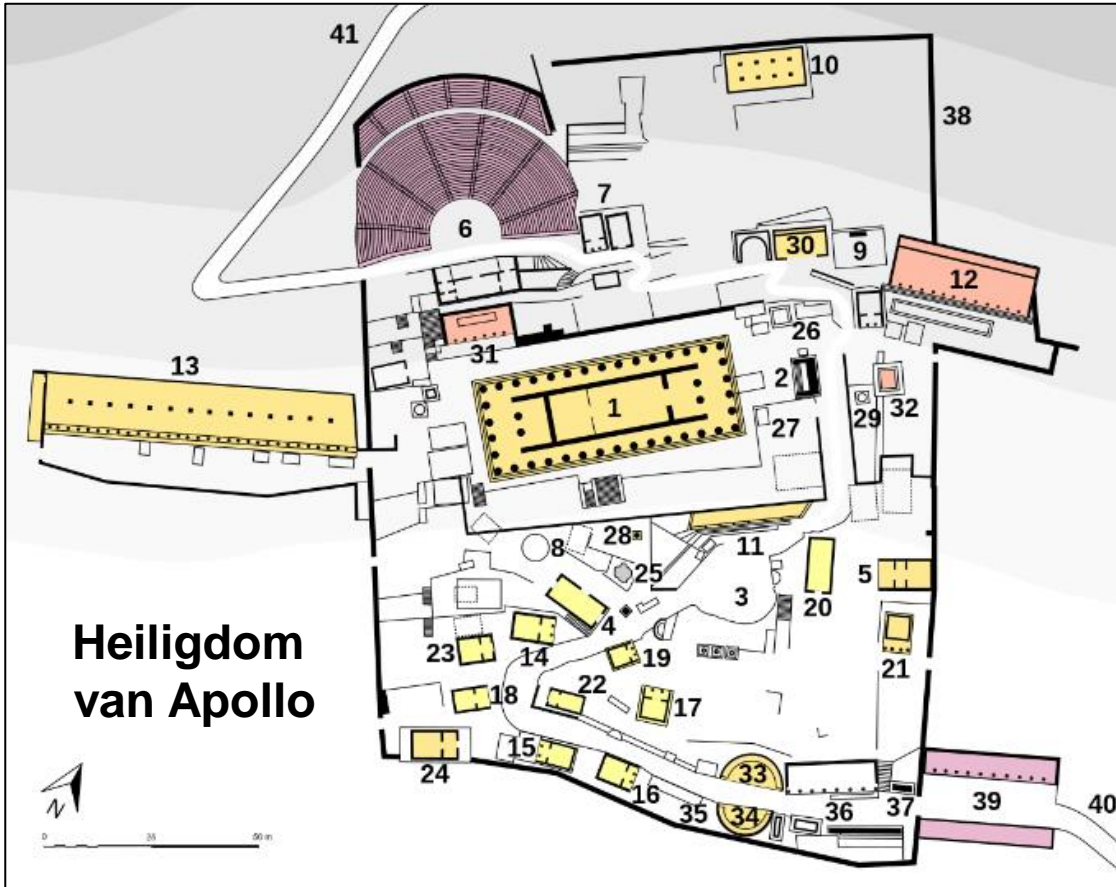
Delphi Plattegrond

- A - Heiligdom van Apollo
- B - Stadion
- C - Heilige bron Castalia
- D - Gymnasium
- E - Heiligdom Athena Pronaia
- F - Archeologisch Museum
- G - Weg naar dorp

Verklaring nummers

1. Tempel van Apollo
2. Altaar van Apollo (Altaar van Chios)
3. Halos
4. Bouleuterion
5. Prytaneion
6. Theater
7. Heiligdom van Dionysos
8. Heiligdom van Gaia
9. Heiligdom van Neoptolemus
10. Lesche van Cnidus
11. Stoa van de Atheners
12. Stoa van Attalus
13. Westelijke Stoa
14. Schatkamer van Athene
15. Schatkamer van Sifnos
16. Schatkamer van Sicyon
17. Schatkamer van Aeolië
18. Schatkamer van de Boeoten
19. Schatkamer van Cnidanen
20. Schatkamer van Korinthe
21. Schatkamer van Cyrene
22. Schatkamer van Megara
23. Schatkamer van de Potidaea
24. Schatkamer van de Thebanen
25. Sibyllijnse rots
26. zuil van Prusias II van Bithynië
27. zuil van Aemilius Paullus
28. zuil van Naxos
29. slangenzuil van Plataeae
30. Ex voto van Daochos of Monument van Thessalians
31. Monument van Craterus
32. Vierspan van Rhodos
33. Exedra van de koningen van Argos
34. Exedra van de Epigonen
35. Votief altaar van Taras
36. Votief altaren van Athene, Arcadia, Argos en Sparta
37. de stier van Corfu
38. Muur rond het heiligdom
39. Romeinse Markt
40. Heilige Weg
41. Weg naar het Stadion

Heiligdom van Apollo

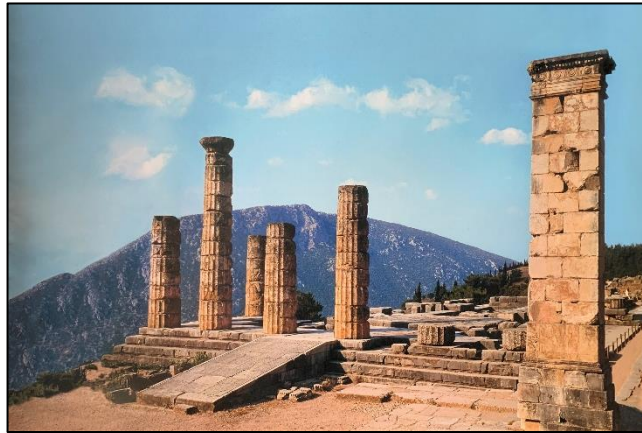
Heiligdom Delphi

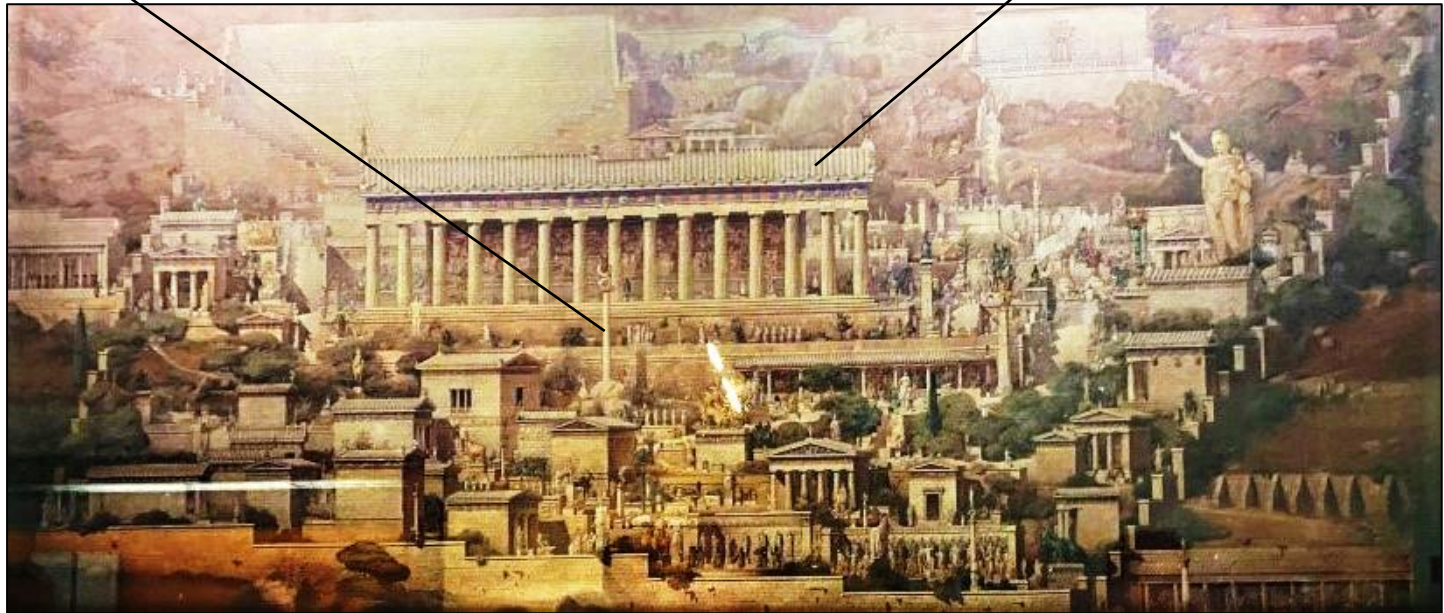
Sphinx van Naxos
op 10 m hoge zuil

Wagenmenner
van Delphi

Tempel van Apollo Toen en Nu

Religie van de Grieken (3) (conflict jodendom en christendom)

Het Grieks godendom verhaalt van het ontstaan van de mensheid en kent een zondvloedverhaal

"Voordat er een aarde was, was er slechts Chaos, een zwarte afgrond die gevuld was met nevel en donkere wolken. Uit Chaos ontstonden drie oergoden: Gaia (aarde), Tartaros (de donkere afgrond onder de aarde) en Eros (de liefde). Gaia baarde drie dingen: de gebergten, de zee en de hemel. Uit de verbinding tussen aarde en hemel ontstonden de Titanen, drie Cyclopen en drie honderdarmige reuzen. Ouranos, de vader van deze schepsels, haatte zijn kinderen."

Prometheus is een godheid (een Titaan) die in opdracht van Zeus de mensen schiep uit klei. Zeus liet de eerste vrouw maken en via Pandora komen er oorlog, ziekten, armoede en ander kwaad in de wereld, enkel de hoop blijft. Toen Zeus een zondvloed stuurde om de mensheid te vernietigen, verklapte Prometheus het plan aan Deukalion en Pyrrha, zodat ze zich konden redden in een kist. Prometheus nam hier feitelijk de rol op van Enki in het zondvloedepos uit de Sumerische mythologie. Deukalion en Pyrrha landden na negen dagen op de Parnassos en brachten een nieuw ras van mensen voort.

Opstand van de Joden

Conflict Grieks godendom met de God van de Bijbel

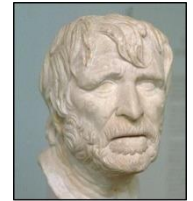
Incident

Een vergelijkbaar beeld van de Griekse god Zeus werd in 168 v.Chr. door Antiochus IV Epiphanes in de Tempel gezet. Dit zag men als de 'verwoesting brengende gruwel' die Daniël had voorgezegd (Daniël 9:27; 11:31; 12:11) en gaf aanleiding tot de Makkabese opstand.

Filosoof en dichter Hesiodos (750 v. Chr.)

- Stamboom van de goddelijke families
- "Theogonia", ontstaan van wereld en mensheid

Hesiodos

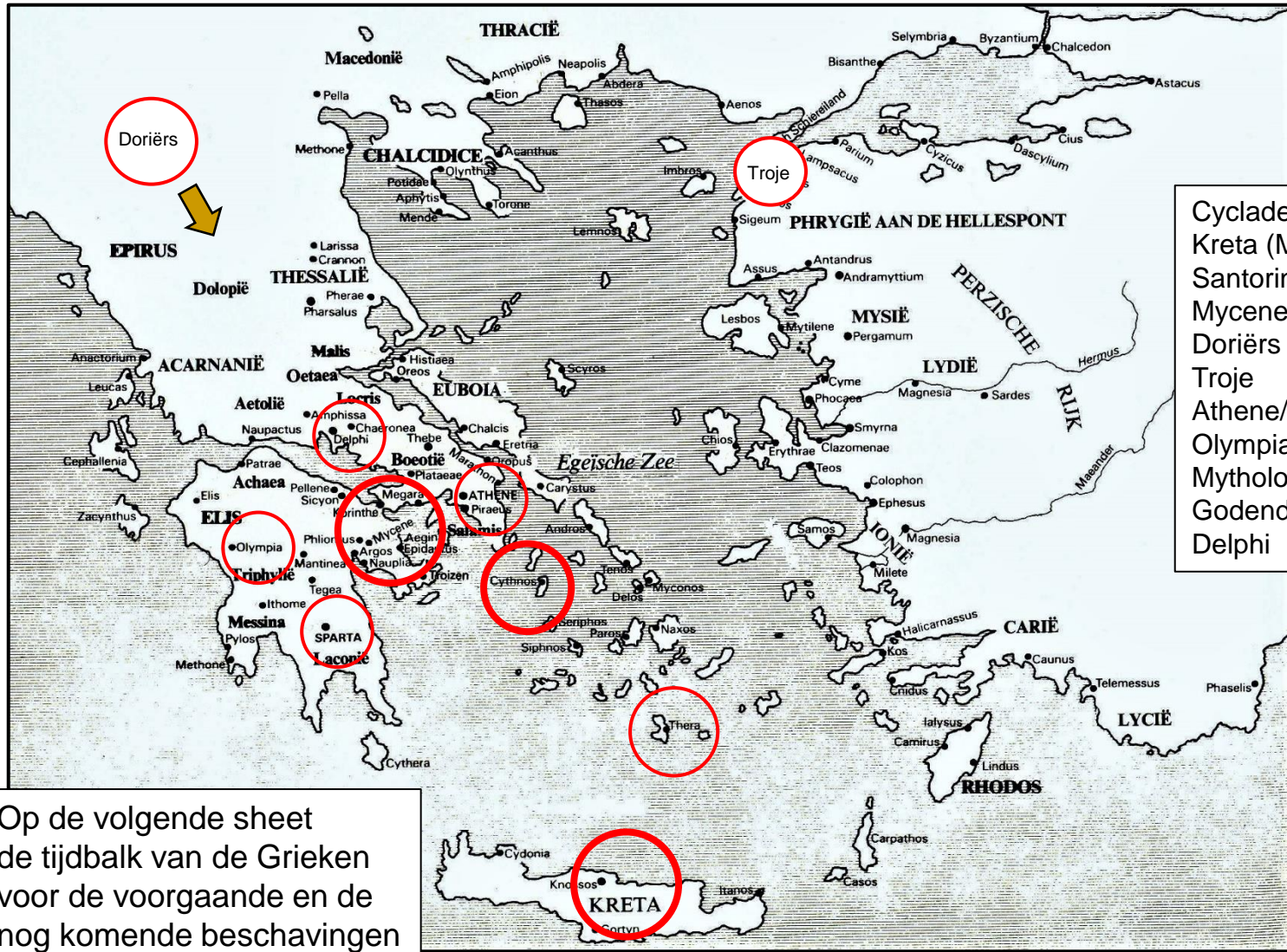
We herkennen hier de eigen gevormde denkbeelden over God en het ontstaan van wereld en mensheid
Zie de schepping en zondvloed in de Bijbel

Grieks godendom
Verering vele goden

Jodendom / Christendom
De God van de Bijbel (Jahweh) zegt:
"Vereer naast Mij geen andere goden"

Tussentijdse oriëntatie geschiedenis voorgaande sheets

Op deze sheet nogmaals de **tijlijn** van de Grieken

Tijlijn Grieken ^{v1}

Naam	Periode		Toelichting
	van	tot	
De Vroege Grieken			
Eerste bewoners in de regio	4000 v. Chr.		
Cycladische beschaving	3000 - 2000		Op de eilandengroep Cycladen in de Egeïsche Zee
Minoïsche beschaving	2200 - 1200		Speelt zich af op het eiland Kreta
Myceense beschaving	1550 - 900		Vulkaan Santorini 1628 v.Chr.
Duistere Eeuwen	1200 - 750		Invalen Doriërs uit het Noorden / Invallen Zeevolken
	Rond 1200		Veldtocht Grieken naar Troas / Troje 1184 v. Chr.
	1000 - 750		Ontstaan stadstaten (w.o. Athene en Sparta)
	1000 - 750		Kolonisatie Middellandse Zeegebied en Zwarte Zee
	Rond 750		Olympische Spelen (776 v. Chr.) / Orakel van Delphi
De Oud-Griekse tijd			
Archaïsche periode	750 - 500		Homerus (800-750 v. Chr.) / Ilias en Odyssee (over Troje)
Perzische overheersing	492 - 479		Perzische Oorlogen / 479 Delisch-Attische Zeebond
			Vanaf ca. 700 v. Chr. Ontwikkeling Griekse Bouworden
Klassieke periode			
Gouden Eeuw	480 - 323		
Peloponnesische Oorlogen	480 - 400		Opkomst en bloei Athene (Perikles/Statenbond)
Inval Macedonië in Griekse wereld	460 - 387		Strijd tussen Sparta en Athene met hun bondgenoten
Alexander de Grote (356 - 323 v. Chr.)	346 - 338		Philippus II van Macedonië (359-336 v. Chr.)
	336 - 323		Stichting Macedonisch Rijk
Hellinistische periode (Diadochen)	323 - 146		Ptolemaeën / Seleuciden / Macedoniërs
Romeins-Griekse periode	146 - 0		Romeinen heersen over Griekenland
Geboorte Christus	0		Tijdens de 540 jaar durende Romeinse overheersing
Romeins-Griekse periode	0 - 395		Splitsing Romeinse Rijk West/Oost 395 na Chr.
Oost-Romeinse Rijk	395 - 476		Einde Romeinse Rijk 476
De Nieuw-Griekse tijd			
Byzantijnse Rijk	476 - 1453		Voortzetting voormalig Oost-Romeinse Rijk
	Vanaf 639		Moslimheerschappij
Ottomaanse Rijk	1453 - 1830		
Koninkrijk	1830 - 1964		Griekenland onafhankelijk
Republiek	1964 - heden		

Dit was deel 1 - De Vroege Grieken (4000 - 750 v. Chr.)

**Hartelijk dank voor de belangstelling voor dit eerste deel
van de Geschiedenis van de Grieken**

Het volgende deel betreft:

**Deel 2 - De Oud-Griekse tijd (1)
(Gedeelte 750 - 350 v. Chr.)**

**Archaïsche periode
Perzische overheersing
Klassieke periode (1^e deel)**

De laatste sheet in deze presentatie geeft de **tijdbalk** van de Grieken
Zie de plaats van de Vroege Grieken in het bredere kader van de Griekse geschiedenis

Tijdbalk Grieken

